

O čem se bomo izrekli na bližnjem ljudskem glasovanju

V nedeljo, 17. maja, od 7. do 22. ure in v ponedeljek, 18. maja, od 7. do 14. ure bodo po vsej Italiji odprta volišča za glasovanje o šestih referendumih, ki zadevajo odpravo ali spremembo nekaterih zakonov. Od leta 1946 do danes so bila v Italiji tri glasovanja v obliki referenduma. Leta 1946 je šlo za izbiro med republiko in monarhijo, leta 1974 za potrditev ali preklic zakona o razporoki ter leta 1978, ko so italijanski volilci sklepali o odpravi ali ohranitvi zakona Reale ter zakona o javnem financiranju strank.

V nedeljo, 17. maja, in v ponedeljek, 18. maja, bodo volilni upravičenci prejeli kar šest glasovnic, ki bodo različne barve za lažje razlikovanje posameznih referendumov. Skušajmo kar se da poenostavljeno in nujno posplošeno prikazati pomen šestih vprašanj na posameznih glasovnicah, o katerih se bodo morali volilci izreči z »ja« ali »ne«. Dva referenduma se nanašata na zakon 194, ki je bil odobren pred dvema letoma in ureja socialno zaščito materinstva in prostovoljno prekinitev nosečnosti. Gibanje za življenje je predložilo zahtevo po spremembi zakona 194 v omejevalnem smislu. Prekinitev nosečnosti bi bila možna le v primeru življenjske nevarnosti ali fizičnega zdravja ženske. O tem odloča zdravnik. V ostalih primerih bi prekinitev nosečnosti postalo zopet kaznivo dejanje z denarno kaznijo za žensko v znesku 100 tisoč lir ter zaporno kaznijo za povzročitelja do treh let. Volivec, ki želi, da bi bil popravek sprejet, bo na zeleni volilnici prečrtal »ja«, kdor pa hoče, da ostane zakon nespremenjen, bo napisal »ne«.

Volilnica za referendum, ki je bil razpisan na pobudo radikalcev in se tudi nanaša na spremembo zakona o prekinitvi nosečnosti, a v razširjenem smislu, bo oranžne barve. Predlagatelji zahtevajo možnost prekinitve nosečnosti tudi izven javnih zdravstvenih struktur. Poleg tega razbremenjuje nekatere obstoječe postopke, ki so vključeni v zakon. Tudi v tem primeru kdor hoče, da ostane zakon nespremenjen, bo glasoval »ne«, kdor pa hoče, da so sprejeti popravki omenjeni v vprašanju, bo glasoval »ja«.

Sinja glasovnica zadeva odpravo celotnega zakona Cossiga, ki zadeva nujne ukre-

dalje na 3. strani ■

Severna Irska, ostanek angleškega imperializma

V torek je po dolgi gladovni stavki umrl mladi severnoirski gverilec Bobby Sands. Po splošnem mnenju in po značilnih pojavih sodeč bo to nanovo razvnelo teroristične akcije gverilcev in medsebojne spopade Ircev in Angležev na Severnem Irskem. Vojska in policija sta v pripravljenosti in najnovejša poročila od tam že govorijo o obhodih irskih demonstrantov. Pričakovati je val atentatov organizacije IRA in napade na posamezne angleške vojake ali manjše skupine. Atentate pa je pričakovati, kot mislijo mnogi, na vsem ozemlju Velike Britanije, posebno v Angliji sami, ker ima IRA tudi tam razpredeno svojo organizacijo med irskimi delavci.

Britanska vlada pod vodstvom konservativke gospe Tacherjeve — a nič drugače ni bilo pod laburističnimi vladami — ostaja pri vsem tem čudno pasivna, kar vzbuja naravnost začudenje v delu zahodnega tiska. Ali se res ne da nič storiti, da

bi rešili severnoirski problem, se sprašujejo mnogi časnikarji. Celo vlada neodvisne Irske ostaja tako pasivna, da se zahodnoevropski tisk čudi in si to le težko razlaga. Verjetno so temu krivi notranjepolitični vzroki ali pa kaka premišljena taktika, o kateri irska vlada upa, da se bo obnesla na daljši rok. Predvsem ne bi rada pokazala kakršnekoli vzajemnosti s teroristi IRE, ker bi ji to naložilo odgovornost in jo izpostavilo britanskim obtožbam, gotovo tudi pred mednarodnimi forumi, kot so napr. Združeni narodi in Atlantska zveza, pa tudi Evropska skupnost, katerih članici sta obe, tako Irska kot Velika Britanija. Biti obtožen pajdaštva s teroristi pa ni majhna stvar in tega se danes vsakdo boji glede na ogorčenje, ki vlada v mnogih evropskih državah proti teroristom vseh vrst. Za primer v tem pogledu nam lahko služi Italija, pa tudi Nemčija. Čeprav uživajo teroristi IRE v neodvisni Ir-

dalje na 2. strani ■

Pripravljenost na dialog, vendar pod določenimi pogoji

V Rimu se je v torek, 5. t.m., zaključilo spomladansko zasedanje zunanjih ministrov držav članic Atlantske zveze. Na zasedanju so zunanji ministri soglasno podprli namero nove ameriške vlade o obnovitvi pogajanj s Sovjetsko zvezo o vprašanju nadzorstva in omejitve jedrskih raket v Evropi. O oblikah in postopkih ter o datumu pričetka pogajanj se bo ameriški zunanji minister Haig v letošnjem septembru pogovarjal s svojim sovjetskim kolegom Gromikom ob robu zasedanja glavnega Zbora Združenih narodov. Zunanji ministri držav članic Atlantske zveze so ob sklepu zasedanja odobrili listino, ki vsebuje 12 točk. Glavni tajnik Atlantske zveze Luns je izrazil veliko zadovoljstvo nad potekom in zaključki rimskega zasedanja, ki je po njegovem okrepilo enotnost zavezništva ter hkrati odobrilo načelo, po katerem se morajo predstavniki držav članic posvetovati o vseh vprašanjih, ki se tičejo varnosti in odnosov med Vzhodom in Zahodom.

Zadovoljstvo nad zaključki zasedanja je izrazil tudi zunanji minister Colombo, ki je med drugim naglasil, kako so se udeleženci zasedanja zavedali, da je treba na

zunaj pokazati odločnost Atlantske zveze in hkrati njeno pripravljenost na dialog. Listina, ki so jo odobrili na zasedanju, je nadaljeval Colombo, poziva Sovjetsko zvezo, naj otipljivo dokaže, da je spremenila svoja stališča, da je naredila konec obojevalni tekmi, da je pripravljena umakniti svoje vojaške enote iz Afganistana in da se ne bo vmešavala v notranje zadeve drugih držav. Zunanji ministri držav članic Atlantske zveze so opozorili Sovjetsko zvezo, da bi vsak njen morebitni poseg na Poljskem imel zelo hude posledice, saj bi korenito spremenil mednarodni položaj. Pripravljenost na dialog pa izhaja iz tistega dela listine, je nadaljeval zunanji minister Colombo, v katerem je rečeno, da se bodo zahodni zavezniki zavzemali za dialog s Sovjetsko zvezo in da si bodo skupno prizadevali za resnično popuščanje napetosti ter za nadaljnji razvoj odnosov med Vzhodom in Zahodom, če bo tako dovoljevalo ravnanje Sovjetske zveze. Zunanji minister Colombo je opozoril tudi na vsebino listine, iz katere izhaja, da smatrajo zahodni zavezniki resnično neuvrščeno za pomemben dejavnik stabilnosti na svetu.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 10. maja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojani; 9.45 Veliki orkestri; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Gnezdo sršenov«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutke Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Radio klopotača«, variete Radijskega odra; 15.00 Sport in glasba ter neposredni prenosi; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 11. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Skladbe slovenskih avtorjev; 11.30 Beležka; 11.35 Zimzelene melodije; 12.00 Kulturni dogodki; 12.40 Slovenska imena naših krajev; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tik-tak; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Ansambel »Slavko Osterc« iz Ljubljane; 18.00 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 12. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Beležka; 11.35 Paleta orkestror; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odraslim prepovedano; 16.00 Mladi pisci; 16.15 Romantični trenutek; 16.30 Rezervirano za...; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Nove plošče; 18.00 Aleksander Marodič: »Žvižgač spet v sedlu«; radijska kriminalka; 18.45 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 13. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Glasba skozi stoletja; 10.45 Oddaja za rvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 11.35 Zimzelene melodije; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nediških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi«; 15.00 Nove plošče; 16.00 Slovenska literatura v Italiji; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba — Mladi izvajalci — Letošnja revija »Primorska poje«; 18.00 Glasbeni trenutek doma in drugod; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 14. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Glasba po željah; 11.30 Beležka; 11.35 Zimzelene melodije; 12.00 Glasbeni trenutek doma in drugod; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.45 Problemi slovenskega jezika; 15.00 Glasbeni revival; 16.00 Psihologija predšolskega otroka; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Deset abonmajskih sezon tržaške Glasbene matice; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Kulturne rubrike naših tednikov; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 15. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 a ljubitelje operne glasbe; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 11.35 Zimzelene melodije; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Revija goriških zborov v cerkvi sv. Ignacija 28. novembra lani; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: kje je napaka?; 14.30 Roman v nadaljevanjih — John Galsworthy: »Temni cvet« — 1. del: »Pomlad«; 16.00 »Radio klopotača«, variete Radijskega odra; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Slovenska imena naših krajev; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 16. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Ansambel »Slavko Osterc« iz Ljubljane; 11.30 Beležka; 11.35 Paleta orkestror; 12.00 »Bom naredu st'zdiče, čjer so včas'b'le«, glasnik Kanalske doline; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tomi na obisku; 14.30 Gremo v kino; 16.00 »Up naj vam bo zvest prijatelj, maestro«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenski zbori in vokalne skupine na ploščah; 17.30 Na goriškem valu; 18.00 Nada Konjedic, prevajalka; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Severna Irska, ostanek...

■ nadaljevanje s 1. strani

ski vsaj v delu javnosti nedvomne simpatije in oporo, noče imeti irska država uradno nič skupnega z njimi.

Drugi vzrok je nedvomno ta, da je sorazmerno revna Irska gospodarsko zelo odvisna od Velike Britanije in ne bi rada izgubila te gospodarske opore. V Veliki Britaniji dela na stotisoče Ircev in če bi padel na irsko vlado sum, da podpira teroriste, bi jih britanske oblasti izgnale ali onemogočile dotok nove irske delovne sile in to bi povzročilo na Irskem brezposelnost, gospodarsko krizo in nezadovoljstvo, ki bi nedvomno napravilo konec vladi republikanske stranke (Fianna Fáil) in bi spravilo na vrh »Združeno stranko« (Fine Gael) in laburiste. Seveda pa je vprašanje, če se s tako prevladno politiko strinjajo nacionalistični krogi na Irskem, kar se bo pokazalo pri prihodnjih volitvah, če že ne prej v parlamentu in v tisku. Mirno zadržanje uradne Irske nedvomno že zdaj prispeva k temu, da so naperjene kritike zahodnega tiska in tudi vladnih krogov zdaj predvsem na britansko vlado in na uradne kroge na Severnem Irskem oziroma v Ulstru, kot imenujejo to deželo Angleži, ker zanje seveda ni »Irska«. Lahko se reče, da evropska javnost — tudi v Vzhodni Evropi — skoro na splošno drži z Irci, ne pa z Britanci, kljub simpatijam, ki jih sicer uživa Anglija povsod v Evropi in kljub njenemu gospodarskemu in vojaškemu pomenu ter ugledu angleške omike v primerjavi s skromno Irsko, ki ima samo malo več kot 3 milijone prebivalcev. Vendar je tudi Irska glede omike na visoki ravni in mnoga slavna imena angleške literature in kulturne sploh so bila doma na Irskem.

Irci so, kot znano, keltskega izvora in so nekad vsi govorili keltsko-irski jezik. V teku dolgih stoletij pod trdo angleško oblastjo in zaradi stalne gospodarske odvisnosti od Anglije pa je velika večina prebivalstva začela govoriti angleščino in danes govori stari irski jezik le še nekaj stotisoč ljudi na zahodni obali Irske. Jezikovno poangleženje pa ni spremenilo irske narodne zavednosti, ki je našla trdno oporo v katoliški veri. Biti katoličan je pomenilo v preteklih stoletjih na Irskem biti Irec, biti anglikanec (protestant) ali kalvinec pa je pomenilo Angleža, čeprav ne v vsakem primeru. Zato danes nekateri govorijo o »verski vojni« na Severnem Irskem, o državljanski vojni med katoličani in protestanti, kar pa sploh ni res. Spor je izključno nacionalnega značaja. Govorjenje o »verski vojni« je ali zlonamerno, ker bi rado prikrilo narodnostni in socialni značaj spora, ali pa znak zelo slabe informiranosti. V verskem pogledu uživa irska manjšina na Severnem Irskem vse pravice, kar je pač v skladu z demokracijo, versko svobodo in pluralizmom v Veliki Britaniji. Ne čutijo pa se enakopravne v političnem in socialnem pogledu, kajti angleška večina ima v rokah oblast, kar pomeni kot povsod vse ključne položaje v vladi, upravi, v bančništvu, v gospodarstvu, v socialnih ustanovah in celo v sindikatih. Delodajalci so normalno Angleži, Irci so na podrejenih mestih. Angleži kot

bogatejši ljudje prebivajo v lepših delih mest, Irci v delavskih predmestjih in na podeželju. V marsičem je irska zgodovina tako v političnem kot socialnem pogledu zelo podobna slovenski.

Napetost na Severnem Irskem se vleče zdaj že drugo desetletje, brez nje pa sploh ni bilo nikoli, odkar je ta del Irske kot najbolj poangležen leta 1922, ko je bila Irski priznana neodvisnost, ostal pri Veliki Britaniji. Severna Irska meri 14.120 kvadratnih kilometrov (malo več kot dve tretjini Slovenije) in ima nekaj več kot poltrugi milijon prebivalcev. Gostota znaša približno 110 ljudi na kvadratni kilometer, manj kot v Sloveniji, kjer ne dosega 100 ljudi na kvadratni kilometer. Ircev (katoličanov) je malo manj kot tretjina prebivalcev (okrog 480.000), so pa največja verska skupina, kajti protestanti so razdeljeni v prezbiterijance, ki jih je blizu 410.000, vernike episkopalne Cerkve — 340.000, metodiste — kakih 75.000 itd. Seveda gre pri mnogih protestantih in drugih nekatoличanih za potomce Ircev, ki so v teku časa pod pritiskom ali prostovoljno prestopili v protestantsko Cerkev in se poangležili angleškem okolju.

Rešitev iz sedanjega kritičnega položaja na Severnem Irskem je možna samo z odločno operacijo, s katero bi britanska vlada odrezala deželo od Velike Britanije in jo vrnila Irci, kar pa se zdi za zdaj izključeno tudi zaradi prehudega odpora tamkajšnjega angleškega prebivalstva, ali pa s postopnim reševanjem problema, s tem, da bi začeli deželo zblíževati z Irsko, hkrati pa bi tudi Irska prihajala naproti Angliji in Severni Irski. Zdi se, da je bila ponesrečena poteza Irske, ki je pod zagonom nepremišljenega nacionalizma leta 1949 izstopila iz britanskega Commonwealtha, kar je obenem zrahljalo povezanost s Severno Irsko. Tudi irske simpatije za Nemčijo v zadnji vojni (kot sovražnico Anglije) niso bile v prid irskemu prizadevanju za vrnitev Severne Irske. Tretja ovira je bolj malo uspešna gospodarska politika v Irski republiki, kar straši Angleže v Ulstru, da bi prišli pod Irsko. Toda za stalno pač ne bo mogoče držati irski otok razdeljen, ko pa ga je že narava hotela — in ustvarila — enotnega in zaokroženega.

PRISPEVEK

ZA FURLANJO-JULIJSKO KRAJINO

Iz sklada za financiranje deželnih razvojnih načrtov bo Furlanija - Julijska krajina prejela 7 milijard in 32 milijonov lir. Tako je sklenilo pristojno ministrstvo, ki se je prej posvetovalo s posebno meddeželno komisijo. Prispevke posameznim deželam za uresničevanje razvojnih načrtov predvideva člen 9 finančnega zakona.

DRAGINJSKA DOKLADA

Kot je sklenila posebna komisija osrednjega zavoda za statistiko, se bo draginjska doklada v tem mesecu zvišala za 14 točk. To pomeni, da bodo odvisni delavci prejeli z mesečno plačo v maju 33.450 lir več kot v aprilu. Gre za nov višek, ki ga je letos zabeležila premična lestvica.

Južni Tirolci pritiskajo

Na Dunaju se je pred dnevi mudilo odposlanstvo Južnotirolske ljudske stranke, ki ga je vodil strankin predsednik in predsednik bocenske pokrajinske uprave Magnago. Člani odposlanstva so se pogovarjali z avstrijskim zunanjim ministrom Pahrom. Pogovorov so se udeležili tudi predstavniki Tirolske deželne vlade iz Innsbruka ter predstavniki vseh treh avstrijskih strank, ki imajo svoje zastopnike v dunajskem parlamentu. Pogovori so trajali več kot tri ure in njihov predmet je bilo popolno izvajanje znanega južnotirolskega paketa, ki predvideva široko avtonomijo za bocensko pokrajino, oziroma Južno Tirolsko. Južni Tirolci zahtevajo, naj osrednja italijanska vlada odobri še zadnje izvršilne norme, ki jih predvideva paket. Gre predvsem za popolno enakopravnost italijanskega in nemškega jezika na sodiščih, za vprašanje deželnega upravnega sodišča, katerega razsodbe bi po mnenju Juž-

notirolske ljudske stranke morale biti dokončno veljavne, ter za vprašanje spoštovanja kriterija sorazmerja pri nastavljanju delavcev in nameščencev.

Vse kaže, da se bo še ta teden predsednik Južnotirolske ljudske stranke Magnago sestal s predsednikom vlade Forlanijem, s katerim se bo pogovarjal o pravkar omenjenih vprašanjih. Južnotirolsko odposlanstvo je od zunanjega ministrstva na Dunaju zahtevalo, naj po diplomatski poti posreduje v Rimu, da se odprta vprašanja dokončno uredijo. Predsednik Magnago je že svojčas bil izjavil, da bo odstopil, oziroma da ne bo več kandidiral za strankinega predsednika, če rimska vlada ne bo do strankinega kongresa, ki bo 23. maja, rešila odprtih vprašanj. Časnikarjem je Magnago na Dunaju izjavil, da ni ne optimist ne pesemist, kar zadeva možnost, da se odprta vprašanja rešijo do kongresa Južnotirolske ljudske stranke.

MADRIDSKA KONFERENCA

Po enomesečni prekinitvi se je obnovilo delo predstavištev, ki v Madridu sodelujejo pri konferenci o evropski varnosti in sodelovanju. Konferenca se je začela že septembra s pripravljalnim zasedanjem. Takrat se je pokazalo, da so odnosi med Vzhodom in Zahodom že tako slabi, da bo težko doseči enotna stališča. Kot je znano, so morali ob koncu pripravljalnega zasedanja celo ustaviti ure v zborovalni dvorani, da ne bi zapadel rok uradnega začeta.

Delegati 35 držav so nato zasedali od 11. novembra do 10. aprila z enomesečnim odmorom v času Božiča in Novega leta. Po novi prekinitvi se je začelo zadnje zasedanje. Nekatere nevtralne in neuvrščene države so predložile osnutek sklepnega dokumenta, ki so ga predstavniki prisotnih

držav ocenili kot koristnega. Vendar Sovjetska zveza in Združene države zahtevajo vrsto pogojev, zaradi katerih je enotnost še zelo daleč.

—o—

HUDA PROMETNA NESREČA V SRBIJI

Na cesti, ki iz Niša pelje proti bolgarski meji, se je pripetila izredno huda prometna nesreča, ki je do zdaj zahtevala 12 smrtnih žrtev. Ranjencev je 48. Neki avstrijski tovornjak je zapeljal na levo stran ceste in trčil v avtobus, s katerim so se peljali delavci in študenti. Obe vozili sta se prevrnili, šofer avstrijskega tovornjaka pa je ostal nepoškodovan ter iz strahu zbežal. Policija ga je kmalu nato našla in aretirala.

O čem se bomo izrekli na bližnjem ljudskem glasovanju

■ nadaljevanje s 1. strani

pe za varstvo demokratičnega reda in javne varnosti. Zakon vsebuje med drugim določila o zmanjšanju kazni skesanim teroristom, nadzorstvo nad bančnimi operacijami nad 20 milijonov lir za težje prenavljanje odkupnin, zaostritev kazni za zločine in prestopke v okviru terorističnih dejavnosti, policijski pripor in podaljšanje dobe pripora. Kdor hoče, da zakon ostane v veljavi glasuje »ne«, kdor hoče odpravo zakona, glasuje »ja«.

Rumena glasovnica zadeva odpravo dosmrtnih kazni. Kdor hoče potrditev obstoja dosmrtnih kazni voli »ne«, kdor hoče odpravo dosmrtnih kazni voli »ja«.

Siva glasovnica zadeva odpravo dovoljenja za nošnja orožja. Gre za prepoved nošnje orožja izven stanovanja. Kdor hoče, da ostane zakonsko določilo nespremenjeno voli »ne«, kdor je za odpravo dovoljenja za nošnja orožja voli »ja«.

In končno nam bodo na volilnih sedežih po vsej verjetnosti izročili še šesto glasovnico, ki bo roza barve. Slednja zadeva vojaška sodišča. Natisnjeno vprašanje na glasovnici bo zelo dolgo in zadeva v bistvu spremembo sestave vojaških sodišč in njihovo demilitarizacijo z imenovanjem civilnih sodnikov. Tudi v tem primeru kdor hoče, da ostane zakon nespremenjen, bo glasoval »ne«, kdor ga želi spremeniti pa »ja«. Po vsej verjetnosti pa do zadnjega referendumu ne bo prišlo, ker je medtem poslanska zbornica že spremenila sestavo vojaških sodišč v smislu, da bo predsednik sodišča redni sodnik, da bo dana možnost priziva kot tudi priziva na kasacijsko sodišče. Če bo do podobnega dogovora prišlo tudi v senatu, bo zadnji referendum odpravljen. Kot smo omenili že na začetku, je en referendum za spremembo zakona 194 predložilo »Gibanje za življenje«, drugega radikalci, ki so predložili tudi vse ostale.

S TRŽAŠKEGA

PROSLAVA SLOVENSKE SKUPNOSTI

V četrtek, 30. aprila, je bila na tržaškem sedežu Slovenske skupnosti slovenskost ob 40-letnici organiziranega protifašističnega upora slovenskega naroda. Slovenska skupnost se je hotela tako pokloniti vsem zavednim Slovencem, ki so se žrtvovali za svobodo, demokracijo in za boljšo bodočnost slovenskega naroda. Slovesnost je bila torej posvečena hvaležnemu spominu na vse, ki so darovali svoja življenja za te ideale, obenem pa priložnost za razmišljanje o sedanjem položaju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Prisotne je najprej pozdravil predsednik pokrajinskega sveta Slovenske skupnosti Jevnikar, slavnostni govor pa je imel dr. Dolhar. Sledila so tri živa pričevanja o boju za svobodo. Govorili so Mario Zahar, Karlo Guštin in dr. Jože Škerl.

JURJEVANJE NA OPČINAH

V nedeljo, 3. t. m. je bilo na Opčinah jurjevanje tržaških skavtov in skavtinj. To je bilo zadnje letošnje jurjevanje, ki ga je pripravila mladinska organizacija, praznik, ko vstopajo v organizacijo novi člani. Tudi skavtom in skavtinjam je vreme nekoliko nagajalo tako, da je moralo odpasti jurjevanje na prostem, ki so ga mislili pripraviti na Repentabru. Preselili so se v Marijanišče na Opčine, kjer se je zbralo skoraj 140 članov. Ob 11. uri so v veliki sobi imeli mašo, nato pa so se začele obljube, ki so se precej zavlekle, saj je v srednjo starostno dobo v organizaciji pristopilo 10 novih članov. Večino obljub so tvorili volčiči in veverice, ki so prestopili k izvidnikom in vodnicam. Po kosilu so se mladi in njihovi voditelji ter nekateri starši in prijatelji, ki so bili prisotni pri jurjevanju, zbrali v dvorani Finžgarjevega doma, kjer so lahko sodelovali pri veliki Quiz igri, ki so jo pripravili voditelji. Po igri je bil v dvorani tudi simbolični taborni ogenj. Uprizorili so več skečev, zapeli veliko pesmi na koncu, nato pa so se poslovili z obvezno Pesmijo slovesa.

—o—

AKCIJA ZA ŽIVLJENJE MED SLOVENCMI

V ponedeljek, 27. aprila, se je zbrala v Katoliškem domu v Gorici skupina slovenskih laikov, ki so sklenili, da začnejo z akcijo za življenje tudi med Slovenci. Namen akcije je pomagati, da se med slovenskimi verniki goriške in tržaške škofije goji čut za vrednote družine in dostojanstva človeške osebnosti. Akcija hoče v sedanjem trenutku prispevati svoj del k razčiščenju pojmov ob bližnjih referendumih, zlasti še o referendumu za splav.

Med drugim je bilo na srečanju sklenjeno, da se izdajo propagandni lepaki in letaki v slovenščini za prihodnji referendum, ki bo 17. maja. Sedež akcije za Goriško je v Katoliškem domu (tel. 30536), za Tržaško pa urad Slovenske prosvete, Donizettijeva ulica 3. (tel. 768189 od 17. do 19. ure).

Obisk goriškega nadškofa v devinski župniji

V tednu od 28. aprila do 3. maja je tudi devinsko župnijo obiskal goriški nadškof msgr. Cocolin. To je bil za škofa eden zadnjih pastoralnih obiskov v goriški nadškofiji.

Škofov obisk je prav gotovo nekoliko razgibal versko življenje v Devinu, Štivanu in Medji vasi, saj je škof v tednu, ko je bil med nami, imel vrsto obiskov in srečanj z verniki, tako s slovenskimi kot z italijanskimi. Za Slovence iz Devina je bilo še posebej važno srečanje, ki je bilo v četrtek, 30. aprila, ko so med pogovorom prišli na dan razni verski, pa tudi narodnostni problemi. Pokazalo se je namreč, da sta verski in narodnostni problem v Devinu tesno povezana. Ta pojav pa ni v Devinu nekaj novega, saj se je slovenstvo v tem kraju ohranilo tudi s pomočjo slovenskih duhovnikov, pa čeprav so bile v tem pogledu storjene velike krivice, zlasti pod fašizmom. Nekdo od prisotnih na tem večeru je namreč omenil dejstvo, da so v tem času Slovenci iz Devina dalj časa hodili k nedeljski maši v Brestovico ali v Mavhinje, in to peš. Za te krivice, ki jih je Cerkev storila Devinčanom, se je msgr. Cocolin tudi javno opravičil pri nedeljski maši.

Na srečanju je bilo tudi omenjeno, da

je danes versko življenje Slovencev premalo izrazito. Obstaja sicer pastoralni svet, ki pa premalo deluje, domači dekan nima sodelavcev, ki bi mu pomagali pri organizaciji verskega življenja v vasi. Morda bi bilo prav, da bi se enkrat le začelo z delom.

Goriški nadškof je v svojem pozdravnem nagovoru med drugim omenil tudi dolžnost zvestobe lastnemu narodu, ki pa naj ne pomeni zapiranja v svoj krog. Omenil je tudi, da bi bilo prav, če bi se vsi verniki, Slovenci in Italijani, občasno srečevali pri bogoslužju. Mnenje prisotnih glede tega vprašanja je bilo povoljno, izrečeni so pa bili tudi nekateri pomisleki, n.p.r. to, da bi morali pri tem poznati tudi mnenje italijanske strani. Vedno in povsod se namreč ponavlja, da se moramo odpreti našim sodržavljanom, žal pa se z italijanske strani ne občuti taka potreba. Enostransko odpiranje pa je prav gotovo samo nam v škodo. Na srečanju z nadškofom pa ni prišel na dan problem, ki že dalj časa vzbuja nejevoljo med slovenskimi verniki, zlasti med pevci. Gre namreč za to, da se pri italijanski maši prepevajo slovenske pesmi, prevedene v italijanščino.

Ni nam še jasno, kdo je za te prevode poskrbel, to pa ne bi bilo še nič hudega,

dalje na 6. strani ■

ZADNJA PREMIERA SSG

V torek, 5. maja, je bila zadnja premiera v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu. Sezono je tržaški ansambel zaključil s Shakespearovim delom »Kar hočete«.

Komedija »Kar hočete« je poslednja pred nizom Shakespearovih velikih iger — pred Julijem Cezarjem, Hamletom, Othelom, Macbethom in Kraljem Learom, če naštejemo le najbolj znane. V njej se že čuti mojstrstvo, ki se je s tolikšno silovitostjo razodelo v naslednjih, tragičnih igrah.

Kar hočete se, podobno kot druge Shakespearove komedije, posmehuje zaljubljenec, vendar ne tako razposajeno, ubrana je na melanholične tone. To je delo z značilnim dramskim potekom: vojvoda Orsino je sentimentalno zaljubljen v grofico Olivijo, ta pa njegove ljubezenske izpovedi vztrajno zavrača; potaplja se v izumetničeno ljubezen in žalovanje za pokojnim bratom. V njuno s sentimentalno me-

lanholijo prenapolnjeno življenje posežeta sestra Viola in brat Sebastijan, ki se rešita iz brodoloma vsak s svojim kapitanom, ne da bi vedela drug za drugega. V fanta preoblečena Viola gre služiti za vojvodovega služabnika in prenaša njegove ljubezenske poslanice Oliviji. Tako postane vezni člen med paralelnima ljubezenskima zgodbama, ki ju odlično pripelje do srečnega izida.

Bleščeča in šarmantna Shakespearova komedija bo v repertoarju zamenjala Molierovega Žlahtnega meščana, ki ga je bilo gledališče prisiljeno umakniti s svojega repertoarja.

Komedijo, v kateri nastopa ansambel SSG v skoro celotni zasedbi, je zrežiral Branko Gombač ob dramaturški in lektorski pomoči Bruna Hartmana. Sceno in kostume sta izdelala Niko Matul in Alenka Bartl. Za glasbo je poskrbel Borut Lesjak. Ples je naštudiral Janez Mejač.

SMUČARSKI KLUB DEVIN IMA ZAČASEN SEDEŽ

V Praprotnu so v soboto, 2. t. m., odprli novi, začasni sedež Smučarskega kluba Devin. Odborniki tega zaslužnega športnega društva so se odločili, da z lastnimi sredstvi in močmi uredijo prostor v zasebni hiši, ki bo služil predvsem za odboro ve seje in za ožje posvete. Delovanje Smučarskega kluba Devin je v zadnjih letih doseglo tolikšno razsežnost, da so prostori za društvo nujni in naravnost krvavo potrebni.

Slovesnosti so se poleg odbornikov in številnih članov udeležili devinsko-nabrežinski župan Škerk, devinski princ Torre Tasso, predsednik Hranilnice in posojilnice v Nabrežini Gvido Zidarič ter nekateri gostje. Predsednik društva Bruno Škerk je orisal delovanje Smučarskega kluba in poudaril razloge, zaradi katerih so se odborniki odločili za ureditev začasnega sedeža, v pričakovanju, da se to vprašanje dokončno in primerno uredi.

K besedi se je oglašil tudi župan Škerk, ki je obljubil, da si bo občinska uprava prizadevala, da bi Smučarski klub imel svoj stalni sedež v Devinu. Čestitke sta posredovala devinski princ Torre Tasso in predsednik Hranilnice in posojilnice v Nabrežini Zidarič. Slovesnost se je sklenila s prijetnim družabnim večerom, med katerim so »Fantje izpod Grmade« zapeli nekaj pesmi.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

William Shakespeare

KAR HOČETE

komedija v petih dejanjih

režija **BRANKO GOMBAČ**

v petek, 8. maja, ob 17.00 — ABONMA RED I — mladinski

v soboto, 9. maja, ob 20.30 — ABONMA RED F — druga sobota po premieri

—o—

Novo znanstveno delo

Zadnji »ponedeljков večer« Društva slovenskih izobražencev v Trstu je bil posvečen predstavitvi novega pomembnega znanstvenega dela, pri katerem je s kolegico bistveno sodeloval slovenski sociolog dr. Emidij Susič, ki predava na fakulteti za politične vede tržaške univerze.

Študija obsega 253 strani in nosi naslov Dominanza e Minoranze, torej Dominanca in manjšine, s podnaslovom Interetnične podobe in odnosi ob severovzhodni meji. Avtorja sta dr. Anna Maria Boileau in omenjeni dr. Emidij Susič, ki je delo tudi predstavil. Založila ga je videmska založba Grillo, izdal pa Inštitut za mednarodno sociologijo v Gorici, katerega sodelavca sta oba avtorja in ki je vodil sociološko raziskavo, ki jo avtorja v knjigi znanstveno predstavljata javnosti. Leta 1973 so namreč sodelavci Inštituta opravili široko anketiranje med obmejnimi prebivalstvom od Kanalske doline do miljskih hribov. Razmerja in podobe različnih narodnostnih skupnosti na tem področju nudijo zanimivo sliko naše stvarnosti.

—o—

Sekcija Slovenske skupnosti na Opčinah izraža iskreno sožalje svojcem ob izgubi dragega moža in očeta Celestina Malalana.

ZAHVALA

Globoko ganjeni nad tolikimi izrazi sočustvovanja ob prezgodnji smrti našega dragega očeta in starega očeta

CELESTINA MALALANA

se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so nam ob uri žalosti stali ob strani, nam izrazili sožalje ali kakorkoli z nami sočustvovali.

Opčine, 6. maja 1981

Žalujoči: žena Ivanka, hčerki Nadja in Savica z družinama, brata Franc in Karlo, sestra Dragica in ostali sorodniki

Pregled delovanja Kmečke banke, doberdobske in sovodenjske posojilnice

V zadnjem času so kreditni zavod v Gorici (Kmečka banka) in posojilnici v Doberdobi in Sovodnjah podali poročilo o svojem delovanju v preteklem letu. Občni zbor Kmečke banke je bil v novih, lanskega novembra odprtih prostorih na Korzu, kjer ima ta naš bančni zavod svoje urade in svoj novi sedež. Člani so odobrili prikazane zaključne račune in odobrili predlog porazdelitve dobička, ki je nekaj nad 284 milijonov lir. Podrobno poročilo o bančni dejavnosti v lanskem letu je podal predsednik upravnega sveta Saverij Leban. Potem ko se je spomnil lansko leto umrlega člana in upravitelja ter nadzornika Ivana Prinčiča, je predsednik Leban analiziral razloge, ki so neugodno vplivali na gospodarstvo v mednarodnem, državnem in lokalnem merilu, kar je imelo svoje posledice tudi v delovanju banke. Omenil je med drugim tudi razvrednotenje dinarja; vsekakor je Kmečka banka v zadnjem poslovnem letu zabeležila lepe uspehe. Odprt je bil nov, moderno zasnovan sedež na glavni goriški ulici, kar ima tudi svoj posebni pomen. Kmečka banka je dosegla nad 284 milijonov lir čistega dobička, ki ga bodo namenili v rezervni sklad, tako da bo vrednost družbenega premoženja presegla milijardo in 300 milijonov lir. Zavod je lani upravljal skoraj 36,5 milijarde sredstev, vrednost zaupanih sredstev je narasla za 19 odst.; močno so se povečale naložbe

(za 82 odstotkov) in razmerje med vlogami in naložbami presega 45 odstotkov. Banka je v lanskem letu izvedla tudi nekatere nove investicije, kot na primer nakup novih prostorov, kar daje možnost še večje razširitve bančnega zavoda, ter nakup opreme in računalnikov. Današnja vrednost sedeža in opreme presega 800 milijonov lir. V poročilu nadzornega odbora je bilo poudarjeno, da naj Kmečka banka še bolj razširi

svojo dejavnost in s tem pripomore k uveljavljanju zlasti slovenskih gospodarstvenikov in prevzame aktivnejšo vlogo tudi v podpiranju novih gospodarskih pobud med Slovenci.

V župnijski dvorani v Doberdobi je bil občni zbor domače posojilnice, poslovanje katere je bilo nadvse ugodno ocenjeno. Lansko leto je posojilnica dobila moderno urejen sedež, tako da sedaj lahko posluje vsak dan. Na občnem zboru so člani odobrili obračun in sprejeli nekaj drugih odločitev. Obseg poslovanja je lansko leto presegal 3,7 milijarde sredstev, hranilne vloge so v primerjavi s prejšnjim letom narasle za skoraj 37 odstotkov in presegle dve milijardi, približno enak porast so zabeležili

dalje na 6. strani ■

Počastitev lika L. Bratuža v Podgori

V soboto, 2. t. m., je Slovenska skupnost priredila v Podgori spominsko slovesnost ob 45-letnici mučeniške smrti glasbenika, dirigenta in prosvetnega organizatorja Lojzeta Bratuža. Spominska slovesnost je bila na trgu v Podgori, in sicer v neposredni bližini poslopja, kjer so fašisti pred 45 leti prisili Lojzeta Bratuža, da je pil strojno olje, tako da je moral več kot dva meseca trpeti izredno hude bolečine, preden je izdihnil.

Spominske svečanosti so se udeležili vdova, pesnica Ljubka Šorli, sin Andrej in hčerka Lojzka, predsednik deželne vlade dr. Comelli, goriški župan dr. Scarano, števerjanski župan Klanjšček, pokrajinska odbornica Marija Ferletič in seveda številni predstavniki slovenskega političnega in

kulturnega življenja. Po položitvi venca na poslopje, kjer je spominska plošča, je spregovoril deželni svetovalec in tajnik Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. V svojih izjavah se je najprej spomnil vseh primorskih Slovencev, ki so darovali svoje življenje ali kakorkoli trpeli za svobodo svojega ljudstva, za boljše prihodnost, za pravičnost in za demokracijo. Spomnil se je nato svetlega lika mučenika Lojzeta Bratuža, žrtve fašistične strahovlade in nasilja. Ob tej priložnosti je govornik ponovno izrazil solidarnost Bratuževi vdovi, sinu in hčerki.

Lik Lojzeta Bratuža sta nato počastila goriški župan Scarano in predsednik deželne vlade Comelli. Slednji je med drugim poudaril veljavnost vrednot, za katere so se borili in padali ljudje v osvobodilni vojni. Zbor Lojze Bratuž je pod vodstvom Stanka Jeričija na začetku proslave in na koncu zapel nekaj pesmi, med njimi Kraguljčke, ki so Lojzetu Bratužu bili tako pri srcu.

—o—

PROF. PELLEGRINI PREDAVAL O JEZIKOVNIH SKUPINAH

V okviru predavanj letošnjega ciklusa Benečanskih kulturnih dnevo je v Špetru predaval prof. Battista Pellegrini, docent na padovanski univerzi, o evropskih jezikovnih skupinah, iz katerih izvira večina evropskih jezikov, te pa so latinska, nemška in slovanska. Posebej je predavatelj govoril o slovanskih jezikih in jih razdelil v tri podskupine: vzhodno, zahodno in južnoslovansko; v slednjo spadajo slovenščina, srbohrvaščina, makedonščina in bolgarščina. Glede slovenskega jezika je prof. Pellegrini dejal, da gre za zelo razvejan jezik in zato ima mnogo narečij, ki se precej razlikujejo in so prisotna v širokem obsegu v naši deželi, na celotnem ozemlju, kjer so naseljeni Slovenci. Ker se pa tu srečujejo različni narodi in jeziki, se pogosto dogaja, da se jezikovno stanje spreminja.

POKRAJINSKI KONGRES SSK V GORICI

V soboto, 9. t. m., bo v prostorih Katoliškega doma v Gorici 4. redni kongres Slovenske skupnosti. Začetek ob 20. uri. Na dnevnem redu so poročilo tajnika in odbornikov ter volitve novega pokrajinskega sveta.

NOVICE IZ ŠTEVERJANA

V prisotnosti predsednika deželne vlade dr. Comellija in odbornika za krajevne ustanove dr. Tripanija so v soboto, 2. t. m., odprli v Števerjanu na novo urejeno županstvo. Prostore je blagoslovil domači župnik Anton Prinčič, nato pa je bila neuradna seja občinskega sveta, na kateri je spregovoril župan Klanjšček, ki je med drugim povedal, da je bilo županstvo preurejeno s pomočjo deželnega prispevka; v poslopju sta poleg občinskih uradov še poštni urad in ambulanta. Predsednik Comelli je čestital števerjanskim občinskim upraviteljem za opravljeno delo in med drugim omenil prizadevanje deželne uprave za zaščito slovenske narodne manjšine. V tej zvezi je dejal, da bi vlada morala čimprej predložiti parlamentu osnutek zaščitnega zakona, saj je posebna komisija že zaključila svoje delo.

V četrtek, 30. aprila, se je sestal števerjanski občinski svet, ki bi moral kot glavno točko obravnavati občinski proračun za leto 1981. Ker pa je ministrstvo komaj izdalo odlok, po katerem se morajo občine ravnati pri sestavljanju proračuna, (v kakšni meri namreč lahko povečajo primanjkljaj), je svet odložil razpravo na prihodnjo sejo, ki bo sredi maja.

Odobril pa je dva sklepa občinskega odbora, in sicer podpora občine za zamejski festival domače glasbe ter obnovitev najeminske pogodbe za leto 1981 za občinsko

skno knjižnico. Oba sklepa je svet odobril soglasno.

Nadalje je obnovil dve komisiji ter nakazal vsoto 1,6 milijona lir (ki jih občina prejme od dežele) za opremo in vzdrževanje otroškega vrta.

Seja je bila dokaj kratka in vsi sklepi so bili sprejeti soglasno.

RAZSTAVA BRIŠKIH VIN NA DVORU

Že veliko let je v tem času razstava briških vin na Dvoru pri Števerjanu ob prvomajskih praznikih. Tudi letos so odprli razstavo vin v četrtek zvečer, in so se udeležili poleg župana in članov odbora še nekateri svetovalci. V otvoritvenem govoru je bilo poudarjeno, da je kriza zajela tudi ta gospodarski sektor in da je treba paziti predvsem na kvaliteto vin, da se lahko ohrani na trgu dobro ime, ki ga imajo briška vina v državi ter tudi izven nje.

Naj rečemo ob tej priložnosti, da bi bila potrebna v Brdih prodajna zadruga za vinski pridelek, saj samo tako bi lahko ohranili gospodarsko neodvisnost naših vinogradnikov in še bolj programirano organizirali reklamo za briška vina. In še na koncu morda bi kazalo organizirati razstavo tako, da bi dobila širši deželni okvir, saj so naša vina ena najboljših v deželi, če ne celo v državi.

PREGLED DELOVANJA KMEČKE BANKE, DOBERDOBSKE IN SOVODENJSKE POSOJILNICE

■ nadaljevanje s 5. strani

tudi pri naložbah. Čistega dobička je ostalo nad 30 milijonov, od katerih bodo 93% namenili v rezervni sklad, ostalo pa v dobrodelne namene. S povišanjem rezervnih skladov je premoženje posojilnice preseglo 100 milijonov. Na občnem zboru so odobrili povišek za pristop novih članov in zvišali nagrado članom upravnega sveta in nadzornikom. Odobrili so tudi pristop k premoženju deželne federacije posojilnic v Vidmu. Z navdušenjem so člani podprli sklep, da se dosedanji predsednik upravnega sveta Jožef Gergolet, ki je trideset let opravljal funkcijo, imenuje za častnega predsednika.

Tudi v Sovodnjah je tamkajšnja posojilnica poslovala nadvse uspešno. Občni zbor je vodil predsednik upravnega sveta Jožef Češut, ki je v svojem poročilu predvsem podčrtal dve pozitivni značilnosti lanskega poslovanja posojilnice: hranilne vloge so narasle za 39%, naložbe pa so se povečale v primerjavi s prejšnjim letom kar za 83%. Povpraševanje po posojilih je izrazito večje, kar je znak trenutnega finančnega položaja v državi; občani so stimulirani, da se za najmanjše posojil poslužujejo manjših kreditnih zavodov, kateri lahko nudijo denar po nižji obrestni meri. Sovodnjska posojilnica je realizirala nekaj nad 37 milijonov lir, od katerih bodo 9% namenili v dobrodelne namene, ostalo pa v rezervni sklad. Na občnem zboru so po odobritvi obračuna razpravljali tudi o meničnih posojilih in sklenili, da se znesek teh posojil zviša za pet milijonov, to je na 40 milijonov; ni pa nobenih omejitev glede hipotekarnih posojil. Ob zaključku so odobrili pristop in vpis deleža posojilnice in izvolili člane upravnega odbora.

—o—

OBISK GORIŠKEGA NADŠKOFA V DEVINSKI ŽUPNIJI

■ nadaljevanje s 4. strani

moti nas le dejstvo, da so se pevke teh pesmi pred več leti naučile v slovenščini. Večina teh namreč pozna naš jezik, saj izhaja večinoma iz pilslovenskih družin, ki pa so sedaj že poitalijančene. Zdi se nam namreč zelo nekorektno, da se na tak način pačijo naše pesmi. Tega problema, ki je mogoče res nekoliko kočljiv, na tem srečanju, morda tudi iz obzira, nihče ni omenil.

Na srečanju so prisotni omenili še problem primernih prostorov, ki bi omogočili, da se obstoječe kulturne in športne organizacije bolje razvijajo. Goriški nadškof je obljubil svojo pomoč pri ugodni rešitvi tega problema. Nadalje je škofa zanimal položaj slovenske mladine v Devinu, ki je, kar se tiče vsestranskega delovanja, prav gotovo na boljšem kot italijanska, saj ima na razpolago skavtsko in športno organizacijo, in pa pevske zborove, v katere se lahko vključuje.

Sestanek z goriškim nadškofom je zaključil dekliski zbor z dvema pesmima. Ta je pod vodstvom Hermana Antoniča že na začetku zapel nekaj pesmi.

a. l.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nekaj novih del naših pisateljev

Pred kratkim je izšla pri Mohorjevi družbi v Celovcu nova knjiga Vinka Beličiča »Leto bórove grizlice«, ki prinaša dvajset njegovih krajših pripovednih spisov, med najboljšimi, kar je doslej napisal. Novo knjigo pa misli objaviti tudi Alojz Rebula. To bo roman o tržaškem škofu Piccolominiu, ki bo izšel letos pri Slovenski matici v Ljubljani. Tudi pesnik Aleksij Pregarc bo izdal letos samostojno pesniško zbirko, ki bo imela naslov »Moja pot do tebe«. Na sporedu jo ima mariborska založba Obzorja. Pri založništvu Tržaškega tiska pa bo izšla knjiga radijskih dram, ki jih je napisal Miroslav Košuta. Knjiga bo imela naslov »Tri igre za glas«.

To so novosti, ki so jih pripravili oziroma jih pripravljajo naši tržaški avtorji.

Kar pa zadeva druge knjige, je omeniti, da je pred nedavnim izšla zanimiva knjiga, ki vsebuje slovstvenozgodovinske razprave pokojnega literarnega zgodovinarja in narodopisca Ivana Grafenauerja. Knjiga je izšla pri Slovenski matici in je precej obširna, saj šteje kar 276 strani. V njej so zbrani Grafenauerjevi spisi, ki so bili raztreseni po raznih revijah, zbornikih in časnikih. Nekateri so sicer bolj priložnostnega značaja, vendar pa imajo vsi svoj pomen, kajti v vsakem je osvetlil kako novo stran ali posebnost slovenskega ljudskega pesništva ali kako pozabljeno poglavje slovenske literarne in kulturne preteklosti, posebno v zvezi s slovensko srednjeveško kulturo, ljudskim pesništvom in narodopisjem. Gradivo je zbral, uredil in knjigi napisal spremno besedo in

opombe Jože Pogačnik. Življenjepis Ivana Grafenauerja in bibliografijo njegovih del pa je napisal njegov sin zgodovinar Bogo Grafenauer.

Pri Državni založbi Slovenije pa je izšla 2. knjiga Zbranega dela Franca Saleškega Finžgarja. Knjiga vsebuje novele in črtice, ki jih je uredil Jože Sifrer. Te novele in črtice je napisal Finžgar v glavnem med letoma 1899 in 1905 oziroma še 1906, če upoštevamo tudi črtico »Selškega župnika sveti večer«. Knjiga šteje 586 strani.

Naj opozorimo tudi na roman Andreja Hienga »Obnebjem metuljev«, ki je izšel pri Mladinski knjigi v Ljubljani, vendar seveda ne gre za kako mladinsko povest, ampak za obsežno pripovedno knjigo, katere vsebina je zajeta iz Venezuele ob koncu 18. stoletja in iz tedanje Španije, konča pa se v Trstu. Zgodba je polna grozot in mračnih prizorov iz tedanjega življenja v španskih kolonijah, toda dejansko je samo prispodoba za pisateljevo pesimistično gledanje na današnje razmere v Evropi in v svetu. To je četrti roman Andreja Hienga. Objavil je, kot znano, tudi dve knjigi novel.

Pri Cankarjevi založbi je izšla nedavno pesniška zbirka Lojzeta Krakarja »Poldan«, pri Državni založbi pa pesniška zbirka Milana Jesiha »Volfram«. Pri Cankarjevi založbi je prišla na svetlo tudi miniatura izdaja narodnih in drugih priljubljenih petih pesmi pod naslovom »Tristo narodnih«. To je že deveta izdaja te knjižice, kar dokazuje, kako radi segajo ljudje po takih zbirkah priljubljenih pesmi.

Druga letošnja »Znamenja«

Druga letošnja številka revije Znamenje prinaša, kot skoro vsaka, na uvodnem mestu Grmičev esej, ki ima tokrat naslov »Človekove pravice in krščanstvo«. V uvodu naglašja škof Grmič svoje poglede na dozdevno zamudništvo Cerkve in celo na njen odpor proti človeškim pravicam, kot meni škof.

Jože Rajhhan razpravlja o pojmovanju starosti in poudarja, da spada tudi starost k polnemu življenju in da je torej ni pojmovati kot hiranje in čakanje na smrt. Vilko Novak piše o starih ljudskih molitvah z etnografskega stališča, Jože Ra-

movš poroča o zdravljenju alkoholikov, France Vodnik pa začenja objavljati pisma Mirana Jarca z opombami. V idejni zvezi z Grmičevim esejem je prevedeni esej znanega spornega teologa Hansa Künga »Cerkev od zgoraj — Cerkev od spodaj«. V njem kritizira Cerkev od zgoraj, t.j. cerkveno hierarhijo. Podobna in celo zelo ostra stališča najdemo v raznih »zapisih«.

Revija prinaša tudi voščila za osemdesetletnico znanega uglednega in plodovitega slovenskega bogoslovnega pisatelja in profesorja dr. Janeza Janžekoviča.

—o—

SLOVENSI KULTURNI KLUB
Trst - ul. Donizetti 3

vabi na

predavanje dr. Pavla ZLOBCA

o nastanku vesolja oziroma planetov
in o drugih zanimivih vprašanjih

v soboto, 9. maja, ob 19.30

PERTINIJEVI OBISKI

Na povabilo švicarskega zveznega sveta bo predsednik republike Pertini 18. maja odpotoval na uradni obisk v Švico. Obisk bo trajal tri dni.

Sredi prihodnjega meseca pa bo predsednik republike Pertini uradno obiskal Portugalsko. Ta obisk je bil predviden na začetku aprila, ko se je predsednik Pertini vračal z uradnih obiskov v Mehiki, Kostariki in Kolumbiji, a ga je moral odpovedati zaradi smrti sestre Marion.

MLADINCI NA KOROŠKEM

V Šentprimozu na Koroškem se je v ponedeljek končal občni zbor Zveze slovenske mladine na Koroškem. Za novega predsednika je bil izvoljen Marjan Pečnik. V svojem poročilu je dosedanji pred-

sednik Teodor Domej poudaril, da je to desetletje v marsičem oblikovala prav mladina, ki si je na Koroškem prizadevala za povezovanje med študenti, delavci in kmeti. Novi predsednik je poudaril, da si bo mladinska organizacija odslej bolj zavzemala za proučevanje vprašanj, ki se tičejo mladine na podeželju.

Posvet o kmetijstvu na sejmu Espomego

Preteklo nedeljo, na zaključni dan goriskega sejma Espomego, je združenje Col-diretti v sodelovanju s trgovinsko zbornico v Gorici organiziralo posvet o kmetijstvu v naši pokrajini. Glavno predavanje je imel profesor Prestamburgo s tržaške univerze, ki je podčrtal predvsem zgrešeno gospodarsko programiranje lokalnih občinskih in pokrajinskih upraviteljev. Nakazal je dva tipična primera: tovarno postajališče in cestna povezava med Gorico in Vidmom (cesta 56). Predavatelj je bil mnenja, da te načrtovane gradnje v bistvu postavljajo v dvom svojo ekonomsko korist. Glede avtoporta je na primer navedel nekatere zanimive podatke. Njegova izgradnja bo odtrgala kmetom in s tem mestu oz. celotni družbi najmanj 45 hektarov odlične zemlje, kar predstavlja približno vrednost 45 milijard; 30 od teh za izgradnjo infrastrukture, ostale pa so indirektno izguba vrednosti, to pomeni uničenje naravnega bogastva in tudi bivališč oz. kmetij (pribl. 40). Po njegovem mnenju je ta izgradnja v resnici neproduktivna, to je negativna z gospodarskega vidika, čeprav ima svojo politično veljavo, in zato lahko tudi opravičljiva. Isto pa ni mogoče reči o cesti med Gorico in Vidmom, ali bolje o razširitvi te ceste, za katero bi bilo potrebno prav tako uničiti rodovitne površine, če upoštevamo obstoječe načrte.

Ti načrti predvidevajo vsoto stroškov, ki naj bi se sukala med 22 in 36 milijardami; izgubili pa bi približno od 50 do 90 hektarov zemlje. To bi pomenilo veliko izgubo takega bogastva kot je zemlja, kar ni mogoče opravičiti niti z argumenti večje varnosti ali hitrejši vožnji še posebno ob upoštevanju dejstva, da se promet verjet-

no ne bo tako povečal v prihodnjih desetih letih, da bi opravičeval podobna pustošenja; zato je predlagal, naj bi samo razširili obstoječo traso cestišča. Kakšen bo odziv na podobne izizvalne ugotovitve, ni mogoče predvideti; možno pa je, da se bo marsikateri odgovorni politik vprašal, kako je bilo mogoče v preteklosti načrtovati tako neracionalno. Je skrajni čas, da se kmetijstvu odmeri vloga in pomen, ki mu po najosnovnejših pravilih logike pripada.

Sodobno kmetijstvo

Pri paši ne gre toliko za prirastek, ki se giblje dnevno od 35 do 45 dkg, kar je odvisno od tega, kako je bila žival za pašo pripravljena, temveč predvsem za to, da se telica utrdi, razvije pljuča in srce, kar izboljša zdravje in podaljša življenjsko dobo, poveča se sposobnost za večjo izkoriščanje krme in to sposobnost žival obdrži tudi pozneje.

Plemenska živina mora na pašo, ko je stara šest mesecev in prvo leto ne pridobi dosti na teži. Zato pa v naslednjem pašnem obdobju žival močno pridobi na teži ter se vidno popravi, tako da je priporočljivo v drugi sezoni poslati na pašo isto živino v brejosti okoli treh mesecev in bi

Planinska paša plemenskih telic

se v jeseni vrnila primerna za ovimljenje s povečanim dnevnim prirastkom 45 dkg.

Pred pašo je treba živino cepiti, razkužiti in oštevilčiti, pašnik pa opremiti s strelodom, kajti strele se živina boji in se razbeži, kar pastirju povzroča težave. Urediti pa je treba tudi dobra napajališča in poskrbeti, da živina ne pride preveč utrujena na pašo, ker ni vajena dolge hoje, saj hleva povečini ni prej zapuščala. Zato jo je treba s tovarnjakom pripeljati čim bliže pašniku, kjer naj ostane vsaj do konca septembra, rejec pa naj se seznani s tehnologijo paše mlade živine v planinah. Telice je treba dobro odbrati.

Z. T.

Hranilnica in posojilnica v Nabrežini

PREMOŽENJSKO STANJE 31. XII. 1980

AKTIVA

	Prejšnja posl. doba v tisočih	
Blagajna	84.038	83.076.189
Vrednostni papirji	1.550.775	1.171.709.454
Banke	1.207.638	1.968.388.706
Posojila	1.644.100	2.656.921.806
Soudeležbe	3.000	5.700.001
Razni dolžniki	121.718	182.610.726
Menice na vnovčenje	82.490	111.238.483
Nepremičnine, oprema, stroji	96.718	102.795.184
Aktivni pripisi	36.297	24.720.834
Prehodna aktiva	—	2.652.667
	<u>4.826.768</u>	<u>6.309.814.050</u>
Razvidnostni računi	3.890.230	5.143.643.387
	<u>8.716.998</u>	<u>11.453.457.437</u>

PASIVA

	Prejšnja posl. doba v tisočih	
Hranilne vloge in tekoči rač.	3.968.525	5.269.973.468
Cedenti menic na inkaso	15.985	53.776.555
Banke	530.014	508.402.375
Razni upniki	79.727	135.923.620
Sklad odpravnin	20.701	28.159.564
Amortizacijski sklad	13.143	18.647.638
Razni skladi	10.095	50.178.518
Pasivne izločitve	40.752	9.133.667
	<u>4.678.942</u>	<u>6.074.195.405</u>
Premoženje	88.075	122.946.733
Čisti dobiček	59.751	112.671.912
	<u>4.826.768</u>	<u>6.309.814.050</u>
Razvidnostni računi	3.890.230	5.143.643.387
	<u>8.716.998</u>	<u>11.453.457.437</u>

RAČUN ZGUBE IN DOBIČKA

STROŠKI

Pasivne obresti	418.472.544
Splošni upravni stroški	191.711.554
Davki in takse	4.599.218
Provizije in komisije	292.403
Amortizacija	7.380.107
Akantonacija	13.284.609
	<u>635.740.435</u>
Poslovni dobiček	112.671.912
	<u>748.412.347</u>

DOHODKI

Aktivne obresti	573.399.638
Obresti, premije in dividende na vrednostnih papirjih	145.622.440
Komisije, provizije in razni dohodki	15.727.561
Dobički pri kupoprodaji vrednostnih papirjev	12.025.860
Izredni dohodki	1.636.848
	<u>748.412.347</u>

MOSOLIMPIADA 80

0000 SAŠA RUDOLF 000000000000 30 0000

Tčkalova ulica, 31. julija 1980

Tako uskladiti radovednost, željo po brskanju raznih aspektov življenja v Moskvi z vsakodnevnimi obveznostmi, postaja nerešljiva uganka. Edini možni kompromis gre na račun spanja, tako še enkrat prevlada radovednost nad težkimi vekami.

Taksi me popelje do Tčkalove ulice, nato pa krenem peš do skromnega poslopja, v katerem je vse do 22. januarja 1980 živel zdaj 60-letni Andrej Saharov. Od tu so prihajali pozivi kremeljskim oblastem, tu so se zbirali disidenti, kajti Nobelov nagajenec je pač osebnost tolikšnega svetovnega formata, da mu tudi stroge oblasti niso mogle preprečiti besednega spopada z mogočniki. Toda sredi januarja se je v Moskvi pričela čistka nezaželenih, ki bi lahko izkoristili igre za razgaljenje spodnjih plasti ledene gore, kot je Sovjetska zveza še danes. Prav tedaj, ko je bila svetovna javnost uperjena v ljubljanski Klinični center, kjer se je s smrtjo boril jugoslovanski predsednik Tito, ko so dnevniki široko pisali o afganistanskih protikomunističnih gverilcih, je bilo konec moskovskega obdobja za Saharova.

Andrej Saharov nikakor ni bil olimpijska osebnost v strogem pomenu besede, čeprav je s svojim delom jedrskega fizika pred 30 leti dal domovini rekord, ki gre preko Beamonovega skoka v daljino: prvo vodikovo bombo, s katero je Sovjetska zveza dosegla strateško izenačenje z Združenimi državami. Toda režimska ozkosrčnost je potisnila morda največjega znanstvenega protagonista sovjetske zgodovine med disidente, ob sam rob življenja, Saharov je postal za oblast negativen junak in torej nasprotnik, s katerim je bilo treba računati pri pripravljanju ozračja za igre.

Tako je KGB 22. januarja ustavil avtomobil, s katerim se je peljal na sejo Akademije znanosti Sovjetske zveze, katere je kljub svojemu disidentskemu delovanju še vedno član. Prepeljali so ga do javnega tožilca, ki mu je sporočil, da je izgnan iz Moskve in konfiniran v mesto Gorki. Gre za industrijsko pomembno mesto, približno 400 km vzhodno od prestolnice. Gorki je za tujce zaprt, češ da je tam pomembna vojaška industrija. Tčkalova ulica je tako izgubila možnost, ki so preveč in po svoje mislili.

Ko sem doma bral ali pisal o sovjetskih disidentih, argentinskih *desaparecidosih*, vietnamskih ali kubanskih beguncih, južnoafriških črnih, žrtvah čilskega fašističnega režima, sem vse te dogodke občutil kot nekaj abstraktnega, ponavljajočega in skoraj monotonega. Šele ko sem v Argentini lahko govoril s svojci *desaparecidosov*, ko sem celo v Moskvi zaznal tu pa tam napol izgovorjeno besedo, je disidentstvo postalo nekaj živega, skoraj bi dejal otipljivega.

Kdor nekaj časa živi v Moskvi, večkrat zatisne oči, da ne bi videl, kar je jasno, ne piše o tem, kar bi mu vest narekovala. Nihče se noče povsem zameriti oblastem, še posebej mi, ki prihajamo iz Evrope in ki smo prisiljeni živeti takorekoč skupno.

Toda tudi iz konfinacije se je pred igrami zaslišal glas Andreja Saharova, ko je pozval zahodni svet, naj ne slavi praznika mladosti in prijateljstva, olimpijskih iger v deželi Gulagov. Protesti tudi znotraj Sovjetske zveze, najočitnejši je odstop v zvezi s primerom Saharov podpredsednika ministrskega sveta Vladimira Kirilina. Pojavila so se pisma, pesmi, pričevanja. Celo najpopularnejša sovjetska pesnica Bela Ahmadulina ni mogla molčati. Spesnila je nekaj verzov in jih poslala uradnemu glasilu vlade *Izvestja*. V prostem prevodu se njeni verzi slišijo takole:

Bojim se,
ker sem samó
človeško bitje.
Bojim se zanj
in za celotno človeštvo.
Toda kar pišem,
je le otrok lastnega egoizma,
ker ne bi mogla več živeti,



— *Jest sm prou šuf: če poslušam radio al televizijo al če berem časnike ni družga ku ubivanje, atentati, ugrabitve, bombardiranje, okupacije, atomske konic, rampe jn ves ta moderen hudič. Me prou prjama voja, da be šou kam proč. Magari na luno. Zdej ke so Amerikanci nardili tisti vesoljski omnibus, tisto Columbio, kadar bojo nardili prvo rajžo na luno, se bom jest precí vpisau.*
— *E, Jakec moj, so nardili, ja, ma ni taku lahka reč, koker misleš ti. Tista dva, ke sta nardila prvo rajžo, sta povedala, kolko aneh problemov je, če rajžaš taku vesoko, de nobena reč ne vaga več neč. Nobena reč ne pade več po tleh, ma ostane u lufti kamer si jo spestu. Jn samo, če jo nomalo pahneš, pej gre naprej. Jn tle so veliki problemi tudi ses opravljanjem fizioloških potreb, koker se na fino reče. Tisti, ke so hodili u vesolje u tisteh majhne kapsulah, so vse nardili nečko u hlače, kjer so jemeli posebne žakličke, narbrž z najlona. Ma s to Columbio so jem nardili prou toaleto. Se jemeli prou lepu za se vvest, samo de so mogli dent noge u ano prpravo, de jeh drži nazaj. Za-*

če ne bi storila tega.

Verzom je dodala spremno pismo, toda oboje je šlo v koš uredništva. Bivši ženi Jevgenija Evtušenka se oblast doslej še ni maščevala, odvzeli so ji le sodelovanja na moskovski televiziji, kjer je imela redno tedensko rubriko.

Tčkalova ulica je pusta, prazna. Le v oddaljenosti nekaj desetm metrov prečka ulico matjuška z mrežo in hiti v vrsto za nakup živeža. Pred poslopjem, kjer je živel Saharov, se sprehajata dva moška srednjih let, njuni pogledi me spremljajo pri vsakem koraku.

Za poletje sta dokaj čudno oblečena v sive dežne plašče, pokrita s črnima klobukoma. Pa še to mi pade v oči, oba imata za dobrih 5 cm *prekratke hlače*, tako da kažeta nogavice. Toda tako sorto ljudi, čeprav z drugačnim poklicem, poznamo tudi pri nas.

(Dalje)

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

tu ke kadar so se napenjali, jeh je šforco lahko vrgu u luft — ke tam ni nobene teže. Pr opraulanji velike potrebe vse funkcionira ku raketa. Jn ta bot so bli u tisti toaleti nekšni falerji. So se vsi smejali, kadar sta tu praula.

— *Ma vidi na, kašni problemi so tam gor! Čaki, čaki — zdej me je padlo nekej u glavo: u tistem breztežnem prostori jema tudi velika potreba svojo muč! Jn zdej, pr tašni energetske krizi, kej se ne be dalo tu ponucat? Hodemo okuli jn smo puhni energije jn nobenmi učenjaki ne pade na pamet, de be na kašen način tu ponucau. Namesto se lovet sez vetram, sez suncam, sez murskemi valovi be rajši ponucali energijo, ke jo jemamo vsi pred nusam!*

— *E, zdej si falu. Ne pred nusam, ma na unem kraji. Ma tudi tisto sez zemeljskim plinam, ke tolko štedirajo za napelat tube vele ses Sibirije! Sej človek lahko producira tudi gaš, ke prfina gori. Tisti, ke so bli dosti po pržonah, so povedali, de so se s tem devertirali jn ga pržigali, za si krajšat čas. Videš, kaku nam je narava vse dala, kar nučamo. Samo je treba znat skoristet.*

— *E, vre dosti let od tega sma z anem prjatlam gruntala, kolko energije jema u sebi fežu. Vsega so se zmislili: umetno srce, umetne zobe, umetno kri jn vse sorte. Kej ne be lahko nardili an velikanski želodec sez črevami. Na anem kraji be mečali nutre fežu, na drugem be pej pršu ven gaš. Tega be pole denili u velike kontejnerje.*

— *Ja, ja. Jn znaš kej? Dokler ne be nardili tisteh ištalicij velikega želodca, be lahko gaš nabirali tudi direktno od le-di. Koker jemamo danes krvodajalce, be lahko jemeli tudi gaš — al plinodajavce. Vse je stvar organizacije. Taku be jemeli zadosti energije jn ne be blo več energetske krize.*

— *Vse lepu. Ma kej češ, ke nas ne bojo poslušali, ke oblast ne bere Mihca jn Jakca.*